

ПЕДАГОГІКА

УДК 373.37.01:316

Тетяна Кравчинська

(Київ, Україна)

ПЕДАГОГІКА ПАРТНЕРСТВА: ПОВАГА ДО ОСОБИСТОСТІ

Анотація: розкрито один із принципів педагогіки партнерства – повага до особистості, на засадах якого будується взаємодія між учнями, учителями та батьками.

Ключові слова: педагогіка партнерства, Нова українська школа, особистість, учні, учителі, батьки.

Summary: one of the principles pedagogy of partnership is disclosed – respect for the personality, on the basis of which the interaction between pupils, teachers and parents is constructed.

Key words: pedagogy of partnership, New Ukrainian School, personality, pupils, teachers, parents.

Зміни в суспільному житті зумовлюють трансформацію поглядів на сучасну освіту відповідно до мети Концепції «Нова українська школа», що передбачає запровадження принципів педагогіки партнерства. Формула Нової школи складається з восьми ключових компонентів, одним із яких є педагогіка, що ґрунтується на партнерстві між учнем, учителем і батьками [4]. Отже, діалог і багатогранна комунікація між усіма учасниками освітнього процесу замінюють односторонню авторитарну комунікацію вчитель – учень.

Основною метою освіти є всебічний розвиток особистості, а також, створення умов для цього, тому навчання є розвивальним, особистісно орієнтованим, з чітко визначеною системою взаємин усіх учасників освітнього процесу (учнів, учителів, батьків), організованим на принципах добровільності й спільності інтересів, що ґрунтується на повазі й рівноправності всіх учасників, з дотриманням визначених норм (прав та обов'язків). Усе формується довкола цінностей (поваги до прав

людини, визнання цінності культурного різноманіття, демократії, справедливості, рівності та верховенства права тощо), а довіра і партнерство між усіма учасниками освітнього процесу допомагають спільно впроваджувати принципи Нової української школи.

Категорія особистості посідає в сучасних наукових дослідженнях одне з центральних місць. Особистість – це поняття, що охоплює загалом усю психологічну індивідуальність людини. Це відкрита зовнішньому досвіду динамічна система, що має такі підструктури, як: мотиваційна спрямованість, емоційна сфера, стиль мислення, спосіб спілкування з оточенням тощо [7]. Однією з найважливіших характеристик особистості є її індивідуальність, під якою розуміють виняткове поєднання таких психологічних особливостей, як характер, темперамент, особливості перебігу психічних процесів (сприймання, пам'яті, мислення, мовлення тощо).

Повага до особистості учня передбачає, передусім, рівність, рівноправність, партнерство вчителя та учня, незважаючи на різницю в становищі, рівні культури та освіти, у віці та життєвому досвіді. Проявом поваги виступає, насамперед, довіра, коли педагог бачить в учнях рівних собі людей зі своїми поглядами й інтересами. Тому завдання педагогів полягає у створенні атмосфери турботи й підтримки учнів, яка сприяла б розвитку їхніх можливостей, задовольняла б їхні інтелектуальні, емоційні й соціальні потреби, розкритті та розвитку здібностей, талантів на основі партнерства між учнем, учителем і батьками.

Педагогіка партнерства – напрям педагогіки, що передбачає систему методів і прийомів виховання й навчання на засадах гуманізму та творчого підходу до розвитку особистості. За педагогікою партнерства, учень – добровільний і зацікавлений соратник, одностудець, рівноправний учасник освітнього процесу, турботливий і відповідальний за його результати. В основі педагогіки партнерства – спілкування, взаємодія та співпраця між учителем, учнем і батьками. Учні, батьки та вчителі, об'єднані спільними цілями й прагненнями, є

добровільними й зацікавленими співниками, рівноправними учасниками освітнього процесу, відповідальними за результат. Учитель має бути другом, а родина має бути залучена до процесу побудови освітньої траєкторії дитини. Педагогіка партнерства визначає істинно демократичний спосіб співпраці педагога і дитини, який не відкидає різниці в їхньому життєвому досвіді, знаннях, але передбачає безумовну рівність у праві на повагу, довіру, доброзичливе ставлення і взаємну вимогливість [5].

Основу педагогіки партнерства становлять суб'єкт-суб'єктні стосунки між учасниками освітнього процесу, а їхня співпраця ґрунтується на толерантній взаємодії. Така взаємодія є ефективною для освітнього процесу, оскільки зберігає за вчителями функцію управління, водночас надаючи учням можливість діяти самостійно і творчо.

Основна відмінність нового Стандарту початкової освіти – це орієнтованість на здобуття учнями компетентностей, а не лише знань. До одних із ключових компетентностей належать громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, усвідомлення рівних прав і можливостей, що передбачають співпрацю з іншими особами для досягнення спільної мети, активність у житті класу і школи, повагу до прав інших осіб [1].

У Державному стандарті початкової освіти однією з освітніх галузей є громадянська та історична, метою якої є формування громадянської та інших компетентностей, активної громадянської позиції на засадах демократії, поваги до прав і свобод людини, толерантного ставлення до оточуючих, набуття досвіду життя в соціумі з урахуванням демократичних принципів. Здобувач освіти має розвинуте почуття власної гідності, діє з урахуванням власних прав і свобод, поважає права і гідність інших осіб, протидіє проявам дискримінації та нерівного ставлення до особистості, дотримується принципів демократичного громадянства, бере активну участь у житті шкільної спільноти, місцевої громади, протидіє

проявам тиску, неповаги та приниження щодо себе та інших осіб, звертаючись за допомогою до дорослих [1]. А це допомагає у створенні нових принципів взаємодії, у визначенні правил побудови партнерства між учителями, батьками та дітьми, орієнтуючись на потреби учнів і будуючи освітній процес відповідно до його очікувань.

Із зазначеного вище можна дійти висновку про те, що сьогодення вимагає переосмислення ролі вчителя, потрібні постійний діалог і багатостороння комунікація між усіма учасниками освітнього процесу. А це можливо лише за умови оновлення професійного мислення і відповідних цілеспрямованих дій: постійного аналізу власної педагогічної діяльності; орієнтації на самоосвіту як власну цілеспрямовану пізнавальну діяльність; відстеження результативності своєї роботи та розуміння того, що кожен учень – це унікальна й неповторна індивідуальність. Головною передумовою є довіра до учнів, на ній базується співпраця з батьками, громадою, а також необхідно навчитися цінувати багатоманіття, поважати інших, уміти працювати в колективі. Успіх можливий лише за умови поваги та взаємодії одного з одним.

Питання педагогіки партнерства є надзвичайно актуальними та потребують подальшого теоретичного і практичного вивчення в умовах Нової української школи.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. *Державний стандарт початкової освіти*. URL: <http://nus.org.ua/news/uryad-opublikuvav-novuj-derzhstandart-pochatkovoyi-osvity-dokument/>
2. Закон України «Про освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
3. Ігнатович О. М. *Теоретико-методологічні засади розвитку культури особистості як суб'єкта інноваційної педагогічної діяльності*. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/709845/>

4. *Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти "Нова українська школа" на період до 2029 року.* URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/54258/

5. Кравчинська Т. С. *Педагогіка партнерства: основні ідеї, принципи та сутність: підготовка керівних та педагогічних кадрів до реалізації Концепції Нової української школи: зб. ст. Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. Харківська академія неперервної освіти, м. Харків, Україна – с. 85–88.* URL: <http://lib.iitta.gov.ua/707221/>

6. Скрипник М. І. *Модернізація вітчизняної освіти XXI ст.: проблема суб'єктності.* URL: <http://lib.iitta.gov.ua/709944/>

7. Собчик Л. Н. *Введение в психологию индивидуальности.* – М: ИПП-ИСП, 2000. – 512 с.